

IDEA *List*

№2 (16) • 2021

- Знайти силу у труднощах
- Убунту. Я існую, тому що ми існуємо
- Роботи переможців конкурсу поезії та есе «Наважитися бути»!

Знайти силу у труднощах _ 3

Убунту. Я існую, тому що ми існуємо _____ 5

Той, хто є любов _____ 11

Танець життя _____ 14

Роботи переможців конкурсу поезії та есе «Наважитися бути» _____ 17

Про цікаве _____ 34

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ

Головний редактор:

Антон Мусулін

Редактори:

Ольга Косянчук

Тетяна Косянчук

Ганна Алєйнікова

Макетування:

Юлія Каменщикова

Олена Чіркова

Тетяна Олеськів

Фото:

Марія Кудінова

pixabay.com

freepik.com

unsplash.com

«Один за всіх, і всі за одного» – каже давній девіз відважних і вірних мушкетерів. Він означає єдність і силу, це бути разом і відчайдушно боротись один за одного. Змагатися разом, але за потреби бути готовим виступити поодинці, в ім'я цілого.

Сила та Єднання – це унікальні ліки у важкі та незвичні часи, говорить почесний президент «Нового Акрополя» Делія Стейнберг Гусман у своїй статті, яку ви побачите у цьому номері.

ІдеяList №16 – це присвята і подорож у поняття «сила» та «єднання», спроба збагнути їхнє значення і дати їм збутися.

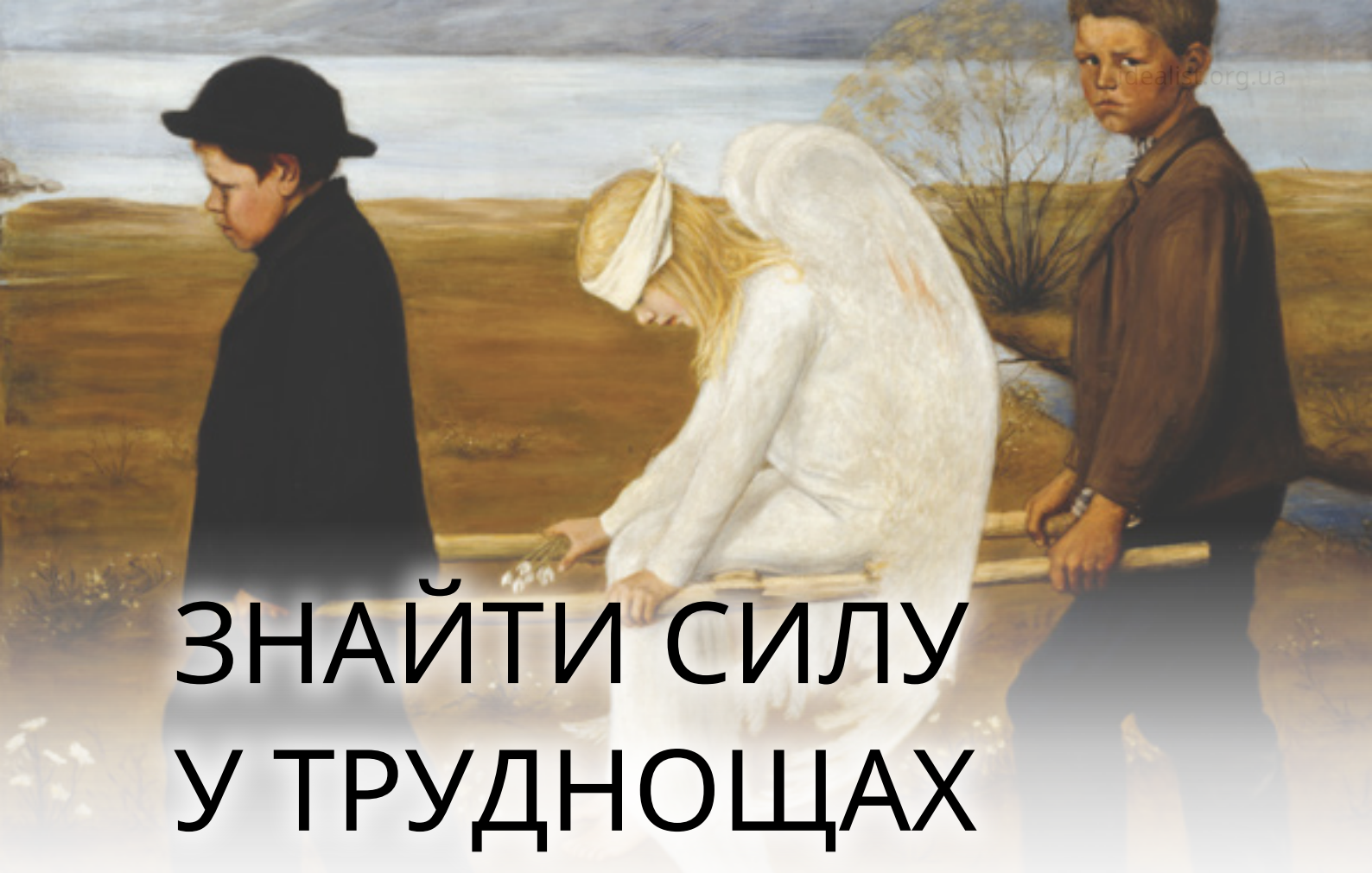
Перша зупинка – театр. У статті «Танець життя» професійна балерина шукає зв'язок між мистецтвом танцю і мистецтвом життя. Ми дізнаємось, що динаміка можлива завдяки сильному центру, а навіть непорушна форма передбачає постійний рух.

Ми вирушимо до африканського племені, яке покаже нам «убунту» – я є, тому що ми є. Якщо ти страждаєш, то і я страждаю. Якщо ти щасливий, то і я щасливий.

Побуваємо на острові Хонсю, в одному з найдавніших буддійських храмів Японії. Одна дерев'яна статуя вразила автора самобутністю та несхожістю на всі інші витвори. Як же вона з'явилась у корейському фільмі Кім Кі Дука «Весна, літо, осінь, зима... і знову весна»?

І, врешті, ми з радістю публікуємо твори переможців конкурсу поезії та есе «Наважитися бути». Вони говорять про завоювання власного імені, потребу збутися та запитують – чи є те, за що мені варто боротись?

Ми мріємо, щоб у кожного було за що боротись. Щоб всі разом ми боролись і будували новий і кращий світ. І нехай сила та єдність будуть з нами.

ЗНАЙТИ СИЛУ У ТРУДНОЦАХ

■ *Делія Стейнберг Гусман*

Коли настав 2020 рік, ми ще не уявляли, наскільки складним буде час, в якому нам доведеться жити. Незабаром пандемія розповсюдилася в більшості, якщо не у всіх країнах світу. Ми побачили, що за таких обставин відмінностей немає. Всі ми люди, всі ми вразливі до хвороб, і всі ми вразливі до болю.

Щодня ми зі здивуванням та острахом дізнаємося про кількість людей, яких вразив коронавірус, про те, що число померлих зростає. І хоча, на щастя, багато хто одужує, кількість тих, хто пішов з життя, дійсно вражає. Інколи ми сприймаємо це, як статистичні дані, і забуваємо про біль тих, хто залишає цей світ самотнім в лікарні, або й у гірших місцях, про скорботу тих, хто не може навіть побачити своїх коханих або сказати їм слова прощання.

Ми не помічаємо, хоча це триває, як невтомно і віддано борються ті, хто намагається врятувати життя беззахисних і підтримати їх. Вони є справжнім взірцем міцності духу.

Мабуть, це важкі і, передусім, особливі часи, що випробовують нас щодо внутрішніх цінностей.

Зрозуміти, що таке страждання, нелегко, але якщо є сила, страждання дає величезну міцність; вона була нам невідома, ми не знали, що можемо її розвинути. Є таке страждання, що ошляхетнює, і ми можемо згадати безліч чудових творів мистецтва, які народжені під впливом болю. Вони

Собор. 1908. Огюст Роден.
Музей Родена. Париж

є виразом болю, який переносить нас у вищі сфери свідомості, підносить над комфортом, дає відчуття нескінченності, єднає з усім Всесвітом.

Нам слід щодня споглядати красу, яка відновлює нашу гідність і звеличує та підносить наші почуття.

За болем криється сенс, і хоча, потрапляючи до полону страждань, ми не розуміємо сенсу життя, нам слід докласти зусиль, щоб досягти тих глибинних причин, що приховуються за тими, що на поверхні. Це глибше розуміння допомогло б нам виявити інші причини, інші відповіді, що не настільки очевидні, але не менш правдиві.

Я знаю, що ми говоримо слова пояснення, слова розради, просто слова... Адже коли ближчого й тоншого способу спілкування немає, нам не залишається нічого, окрім як використовувати слова. Якби ми згадали давні вчення, ті, що пішли з часом, залишивши по собі щось поверхове

і незначне, то відновили б прихований зміст, який криється за словами. Кожне слово містить задум, ідею. Його звучання має бути досить, щоб це справжнє значення повернулось до нас.

Ми радимо силу, але не знаємо точно, що звемо цим словом. Це зневажати біль? Це приховувати власні сльози? Це бути ззовні холодними, коли палаємо всередині? Це стати байдужими та втратити почуття? Чи вдатися до агресії, щоб дати вихід тому, що ми не можемо проявити?

На жаль, ці прояви уявної сили нетривкі і рано чи пізно втрачаються, перетворюючись на грубіші форми або проявляючись як те, що не личить людині. Тож ми маємо пересторогу щодо сили та будь-якої іншої моральної цінності, подібної до неї.

Ми сподіваємось, що слова набудуть особливого значення, ми віримо, що сила важлива, але потрібні й інші складові, що роблять її довершеною і перетворюють на цінність, яка вкрай потрібна для життя.

Справжня сила потребує внутрішньої волі, яка, так би мовити, зробила б цінними наші принципи й те, що ми хочемо робити у житті. Вона є мужністю, яка не руйнується в негодах, а навпаки, зростає і стає міцнішою та вишуканішою. Це здатність приймати рішення й тисячу і один раз відповідати за свої помилки, прагнути вдосконалюватися.

Справжня сила потребує застосування вищого розуму, а не роздумів. Вищий розум шукає причину речей, що лежить в основі, він здатний бачити те, що криється за зовнішнім, і миттєво схоплювати те, що приховано за кожною ситуацією, за кожною людиною, за собою.

Справді, сила потребує любові. Далекі від цієї чесноти жорсткість характеру, холодність і погане поводження. Навпаки, найсильніший – це той, хто найбільше розуміє і любить, хто розуміє інших, а також любить себе, з прийняттям, але без гордості та марнославства.

Справжня сила потребує єднання. Поодинці ми можемо робити багато речей, але об'єднані серцем із тими, з ким розділяємо своє життя, ми можемо майже творити дива. Єднання дає силу, яка в мільйони разів перевищує нашу, примножує волю, розум і любов. Сила та Єднання – це унікальні ліки у важкі та незвичні часи. ■

УБУНТУ. Я ІСНУЮ, ТОМУ ЩО МИ ІСНУЄМО

■ *Вадим Карелін*

Антрополог запропонував дітям з африканського племені пограти в одну гру. Він поставив біля дерева кошик із фруктами та промовив: «Той із вас, хто першим добіжить до дерева, отримає все». Коли він зробив знак, діти міцно взялися за руки і... побігли всі разом, а потім усі разом сиділи й насолоджувалися солодкими фруктами. Здивований учений запитав дітей, чому вони так зробили, адже кожен із них міг отримати приз одноосібно. На що діти відповіли: «Обонато!» Чи можливо, щоб один був щасливим, якщо всі інші сумні? «Обонато» (або убунту) їхньою мовою означає «я існую, тому що ми існуємо».

Убунту – це африканське етичне вчення, свого роду гуманістична філософія, що спирається на довіру людей та їхні взаємозв'язки. Дехто вважає убунту корінною африканською філософією і світоглядом, інші ж вважають, що основні засади убунту було сформульовано лише останнім часом. Різниця в думках пов'язана з тим, що філософські вчення та релігійні погляди африканських племен досі недостатньо вивчені. Як говорять дослідники, «більшість учень швидше усні, ніж писемні, їх проживають, а не розповідають про них у пресі».

Відсутність будь-яких письмових джерел істотно ускладнює вивчення убунту, але ніяк не применшує самого феномену. Спробуємо по крихтах зібрати те, що відомо про убунту сьогодні.

Походження поняття. Історизм і міфологізація

Слово «убунту» прийшло з африканських мов зулу і коса і може бути приблизно перекладене як «людяність стосовно інших» та «віра у всевітню силу опікування, що об'єднує все людство». Аналогічні терміни є в багатьох африканських діалектах; вони також означають великодушність, ввічливість і людяність стосовно інших. Вважається, що поняттю «убунту» дуже складно знайти еквівалент у західних мовах. Коли в Африці потрібно дати високу оцінку комусь, можна просто сказати: «*Uu u nobuntu*» – «Така-то людина має убунту». Це буде означати, що вона щедра, гостинна, доброзичлива, сповнена турботи й співчуття. І ділиться тим, що має.

Визначення

Лейма Роберта Гбові, ліберійська активістка-миротворець, лауреат Нобелівської премії миру за 2011 рік, дала найвідоміше визначення принципу убунту: «Я є, тому що ми є». Це коротке й афористичне визначення сповнене глибокого змісту. Я не існую відірвано, ізольовано, відокремлено. І моє існування визначається не мною (або не тільки мною). Ми настільки взаємопов'язані й взаємозалежні, що відокремленого існування просто не може бути: ми – жива частина величезного живого Цілого. І кожен із нас такий, яким він є, кожен із нас існує тому, що існуємо ми – Ціле. Моє особисте існування зумовлене існуванням Цілого, мініатюрною, але невід'ємною частиною якого я є. Погодьтеся, нелегко відразу прийняти таку ідею!

У 1980 р. Дж. Т. Самкандж, історик, журналіст і письменник із Зімбабве, спробував систематизувати принципи убунту. Він виділив три основні моменти:

- Бути людиною означає підтвердити свою людяність, визнаючи людяність в інших і на цій основі встановлюючи поважні людські відносини з іншими.
- Якщо і коли хтось зустрінеться з остаточним вибором між багатством і збереженням життя іншої людини, то він повинен зробити вибір на користь збереження життя.
- Король зобов'язаний своїм статусом, включаючи всі пов'язані з ним повноваження, волі свого народу. За словами Самканджа, цей принцип «глибоко укорінився в традиційній африканській політичній філософії».

Далай-лама XIV та архієпископ Десмонд Туту,
лауреати Нобелівської премії миру

Англiканський архієпископ Десмонд Туту (перший чорношкірий єпископ у ПАР, лауреат Нобелівської премії миру 1984 року) написав у 2003 році у своїй книзі «Немає майбутнього без прощення»: «Людина з убунту відкрита й доступна для інших, приймає інших, не страждає від того, що інші кращі й більш здібні, і все це – на основі глибокого переконання, що йде від розуміння того, що він або вона належить до великого цілого, і применшується, коли інші страждають або пригнічені». Отримавши богословську освіту і пропрацювавши деякий час у Великобританії, Десмонд Туту зберіг світогляд корінного африканця. Борючись з апартеїдом, він робив ставку не на насильство, а на зміну свідомості співгромадян, вбачаючи в ідеології убунту прекрасну для того платформу.

Пізніше у 2008 р. в одному з виступів Туту казав: «Одним із понять у нашій країні є убунту – суть людського буття. Убунту, зокрема, говорить про те, що ви не можете існувати як людина ізольовано. Це свідчить про наш взаємозв'язок. Поодинці ви не можете повноцінно бути людиною, і коли у вас є ця властивість – убунту – вас упізнають за вашою щедрістю. Ми занадто часто вважаємо себе індивідуальностями, відокремленими одна від одної, тим часом як ми з'єднані, й те, що ми робимо, впливає на весь світ. Коли ми робимо щось хороше, це поширюється назовні, це для всього людства».

Якби Декарт знав убунту...

Заждiть, запитає вдумливий читач, але яке відношення особисто я маю до всіх цих африканських казок? Тим паче, що ми прекрасно знаємо, що в реальному житті все зовсім інакше: ти можеш розраховувати тільки на себе і на найближчих друзів у кращому випадку. Про яку глобальну взаємозалежність може йти мова, якщо ми з дитинства навчені і звикли мислити категоріями окремих особистостей, кожна з яких унікальна і від інших незалежна?

Нельсон Мандела, перший чорношкірий президент ПАР, лауреат Нобелівської премії миру 1993 року, наводить такий приклад: «Коли, мандруючи країною, хтось зупиниться у селі, йому не потрібно буде просити їжі або пиття. Як тільки він зупиняється, люди дають йому їжу, піклуються про нього. Це один з аспектів убунту, але є й інші. Убунту не означає, що люди не повинні ставати багатшими. Питання в тому, чи збираєтеся ви чинити так, щоб співтовариство навколо вас могло стати кращим».

Так у тому-то і справа, що ми саме «звикли» мислити кожную особистість незалежною. Але це не означає, що ми робимо це свідомо. Скажемо більше, це не означає, що кожна особистість насправді настільки незалежна, як нам здається. Погляд на світ, який ми сповідуємо (саме «сповідуємо» як релігію, не замислюючись часом про його походження й основи), не такий вже й давній. Початок йому було покладено у XVII столітті Рене Декартом, який представляв Усесвіт у вигляді великого «механізму», що складається з окремих незалежних частин і працює за встановленими законами. Кожна індивідуальність, людина в цьому випадку – теж частина цього механізму. Самостійна частина, спочатку відокремлена від суспільства. Ключовий момент індивідуальності в картезіанській філософії – її самодостатність. «Cogito ergo sum», «Думаю, отже існую», – це положення Декарта не тільки дало потужний імпульс науковому мисленню, але і посіяло перше насіння індивідуалізму, який пишно розквітнув вже у наш час. Багато з його плодів нам надто добре відомі: загальна роз'єднаність, расові та соціальні протиріччя, політика, поставлена на службу окремим особистостям, а не народові в цілому.

В убунту індивідуальність розуміється дещо по-іншому, а саме – в контексті її взаємин з іншими індивідуальностями. Люди існують тільки у взаємозв'язках із іншими людьми, і в міру того як змінюються ці взаємозв'язки, змінюються і характери самих людей. Простіше кажучи, індивідуальність людини є наслідком, похідною її взаємозв'язків з іншими людьми та навколишнім світом в цілому. Вона не сама, вона – частина цілого. Вона – як ланка у ланцюжку: ланка тільки тоді стає ланкою, коли пов'язана з сусідніми; без цього вона – просто кільце. Таким чином, поняття «індивідуум» щодо якоїсь людини в убунту поширюється на безліч людей, з якими пов'язана людина. Щоб це зрозуміти, людині з західним індивідуалістичним мисленням потрібно перейти від ізолюваності до солідарності, від незалежності до взаємозалежності, від індивідуальності як частини спільноти до індивідуальності як спільноти. А це непросто.

На допомогу приходять буддизм

На перший погляд, усе це здається неможливим для усвідомлення і прийняття, але це не так складно, як здається. Адже багато хто на Заході вже сьогодні практикує буддизм, а класичний буддизм щодо поняття

індивідуальності базується на тому ж фундаменті, що й убунту. Згадаймо одне з ключових понять у буддизмі: Порожнечу. Одне з класичних формулювань принципу Порожнечі – «Світ порожній від незалежного існування». Практикуючий буддист шляхом довгих роздумів повинен самостійно переконатися у справедливості цієї істини: в цьому світі немає нічого повністю незалежного, відірваного, самодостатнього. Все взаємопов'язане.

Далай-лама XIV у своїх книгах пропонує всім охочим переконатися в цьому самостійно. Чи може сучасна людина вважати себе повністю ізольованою і незалежною від інших? Ні. Адже у неї є матір, завдяки якій вона з'явилася на цей світ, є батьки, які виховали її. У неї є вчителі, завдяки яким вона отримала знання. Є лікарі, які допомогли зберегти здоров'я. Що більше людина розмірковує в цьому напрямку, то більше вона переконується в тому, наскільки її власне життя залежить від любові і співчуття її рідних і близьких. Вона не самотня, вона виросла у полі любові і співчуття, вона частина цього поля і повинна підтримувати і розвивати його.

Для більшості людей на Заході Ubuntu – це насамперед операційна система, заснована на ідеології OpenSource. На логотипі Ubuntu зображені три людини, що тримаються за руки. Це означає спільноту людей, готових безкоштовно ділитися своїми розробками на благо ближніх, це символ взаємодопомоги і сталості. Виявляється, ідеологія убунту дуже практична, і ми цілком готові слідувати їй – як мінімум, в ІТ-сфері.

Американський фізик Вік Менсфілд проводить схожі паралелі у своїй книзі «Тибетський буддизм і сучасна фізика»: «Принцип порожнечі... глибоко перегукується з давнім південноафриканським принципом убунту: «Я є тому, що ти є». Саме моє існування потребує твого існування. Ніщо не існує ізольовано, незалежно, чи ми говоримо ми про частки, чи про людей. Ми не існуємо самі по собі, а є виявом нашої залежності одне від одного, від спільноти, від оточення. З цього випливає, що якщо ти страждаєш, то і я страждаю. Якщо ти щасливий, то і я щасливий».

Замість висновку

У відомій казці Сергія Козлова «Їжачок в тумані» головні герої набагато краще, ніж філософи, пояснюють, що таке убунту. Їжачок пропонує своєму найкращому другові Ведмедикові уявити, що його, Їжачка, немає. Ведмедик пихкає, старається щосили, ставить різні питання, але у нього це ніяк не виходить. Та й як можна уявити, що кращого друга – аж раптом немає? У розпачі він говорить:

— Якщо тебе немає, то і мене немає.

Почувши це, в Африці сказали б, що Ведмедик точно має убунту. ■

ТОЙ, ХТО Є ЛЮБОВ

■ *Юлія Каменщикова*

В центральній частині острова Хонсю розташовано один з найдавніших буддійських храмів Японії – Коурю-дзі. Там зберігається дерев'яна статуя неймовірної краси та витонченості, яка має назву Хокан Міроку, що в перекладі з японської означає Бодгісаттва Майтрейя, чи Будда майбутнього. Її зображення я вперше побачила на лекції з історії мистецтва Японії і була надзвичайно вражена її самотністю та несхожістю на всі інші витвори. З'явилося бажання дізнатись більше, але було обмаль джерел і я швидко припинила дослідження.

Минуло декілька місяців, і якось ми з друзями переглядали фільм корейського режисера Кім Кі Дука «Весна, літо, осінь, зима... і знову весна». Це одна з моїх улюблених стрічок, дивилась її вже не вперше, але цього разу помітила дещо цікаве. Наприкінці фільму є епізод, коли сам Кім Кі Дук, що виконує роль ченця, прив'язавши до себе величезну кам'яну брилу, підіймає бронзову статую на верхівку гори. Величний краєвид, надлюдські зусилля ченця, символізм моменту, закладений режисером, захопили всю мою увагу, аж раптом я усвідомила, що ця статуя, якою герой увінчав гору, майже точна копія японської. З тієї миті цей образ вже не відпускав мене: так розпочались пошуки зв'язків між ними.

Які є відомості про бронзову статую з корейського фільму? Її називають «Майтрея в медитації», «Бодгісаттва, який споглядає», або «Задумливий Бодгісаттва». Вона створена в VII ст. в корейській державі Сілла. Матеріал, яким скористався її творець, – бронза, вкрита золотом (зараз позолоти немає). Її вважають одним з найкращих витворів буддійського мистецтва усіх часів. Цей шедевр включено до списку національних скарбів Кореї, це найдорожча річ в колекції. Що він собою являє? Це стрункий юнак з ніжними рисами обличчя. Його очі напівприкриті, він сидить на троні, його ліва нога спирається на землю, а права зігнута в коліні й лежить поверх лівої, права рука торкається обличчя, а її пальці утворюють дхармачакра-мудру – жест, що символізує поворот Колеса Дхарми та дарування Вчення.

Ця статуя має свого двійника. В VII ст. дерев'яну скульптуру бодгісаттви Майтреї, або Хокана Міроку, було передано у дарунок з держави Сілла

«Бодгісаттва Майтрея». VII ст. Коурю-дзі. Кіото. Японія

у храм на острові Хонсю. Вона сьогодні вважається одним з національних скарбів, але вже в Японії. Цей безумовний шедевр, на відміну від корейського двійника, виконано з більш тендітного матеріалу – японської сосни. На жаль, час не пощадив його. Кольори зникли, втрачено прикраси, скульптура має тріщини, і навіть її права рука після реставрації майже не торкається обличчя. Але вираз обличчя, як і раніше, випромінює добро та спокій. Легка посмішка, плавні лінії тіла, пропорції, та й уся фігура є уособленням буддійського ідеалу краси та гармонії.

Не менш потужним і значущим є образ, що вона втілює. Це – бодгісаттва Майтрея, чи Будда прийдешніх часів, ім'я Майтрея в перекладі з санскриту означає «Той, хто є любов». Згідно з буддійською традицією, він буде наступним після Будди Шак'ямуні – п'ятим Буддою нашої епохи. До певного часу він знаходиться на небесах Тушита, звідки колись прийшов Шак'ямуні. Майтрея є єдиним бодгісаттвою, якого визнають всі течії світового буддизму. Його культ був поширеним і в Кореї. Бодгісаттву Майтрею традиційно зображають по-різному, наприклад, верхи на білому коні, або, як у цьому випадку, сидячи на піднесенні – стільці або кріслі.

Бодгісаттва Майтрея, сповнений співчуття і вірний своїм обітницям, коли прийде час, зійде на землю, отримає просвітлення і промовить три проповіді, які дарують шанс всім живим істотам отримати звільнення від пут страждань. Милосердя Майтреї подібне до Сонця, що дарує світло і тепло всім, тому для нього часто обирають золотий колір. В позі, подібній до цих скульптур, також традиційно зображали принца Шак'ямуні, що ще не досяг просвітлення, але приймає рішення вирушити на пошуки знань про спасіння. Можливо, ця аналогія символічно свідчить про вічний зв'язок між великими вчителями, які знов і знов, в найскладніші моменти історії втілюються тут, поміж нас, являють глибину свого милосердя, взявши на себе наші страждання та відкриваючи нам шлях звільнення від страждань. Бодгісаттва Майтрея ще не проявився, ще не вирушив в путь, ще не став Буддою. Але він – той, хто завжди сповнений рішучості принести себе в жертву заради всього

людства, заради всіх живих створінь. Він – той, хто є любов, він – той, хто є милосердя і він – той хто і є надія.

Здається, що наш світ, який щодня потерпає від епідемій, війн, екологічних катастроф, політичних криз, бідності та інших потрясінь, потребує саме цих якостей: надії, милосердя та любові. І саме вони можуть стати відправним пунктом на шляху оновлення світу та звільнення його від страждань. Проте для цього кожен з нас має пробудити їх у своєму серці. Бо, врешті-решт, згідно з традицією, в найтемніші часи будди сходять на Землю для того, щоб дарувати людям знання про спасіння, але цю путь кожен має подолати сам. Тому, якими б маленькими ми собі не здавались та яким би незначним здавався б наш особистий вплив на долю всього людства, наші індивідуальні зусилля стати кращими й привнести більше добра неодмінно стануть кроком для більш глобальних змін. Варто лише спробувати, бо будь-які великі зміни починаються з маленьких кроків. І тоді, можливо, майбутня проповідь Бодгісаттви Майтреї буде почута кожним, хто буде готовим відкрити їй свою душу.

Моє маленьке дослідження про походження буддійської статуї, яка мене вразила, відкрило ще й неймовірну духовну красу втіленого в ній образу. Відтоді, повертаючись до нього подумки, відчуваю особливе піднесення. Приголомшує все разом: й неосяжний ідеал жертовності та альтруїзму, й витонченість та досконалість скульптури. Мабуть, це і є ознакою справжнього витвору мистецтва: він торкає за живе, він здатен змінювати того, хто ладен побачити. А для того, щоб бачити, не потрібно багато, достатньо лише відірватися від буденної метушні й вглядітись у те, що нас оточує, та не пройти повз того, що промовляє до душі.

«Бодгісаттва Майтрея». VII ст. Національний центральний музей Кореї. Сеул. Республіка Корея

Джерела:

1. [https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_National_Treasures_of_Japan_\(sculptures\)](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_National_Treasures_of_Japan_(sculptures))
2. [https://en.wikipedia.org/wiki/Gilt-bronze_Maitreya_in_Meditation_\(National_Treasure_No._83\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Gilt-bronze_Maitreya_in_Meditation_(National_Treasure_No._83))
3. <https://360wiki.ru/wiki/Kōryū-ji>
4. <https://sites.google.com/site/futurememoriz/tgm-kyoto-guide/ukyo-ku-sagano-arashiyama/koryu-ji-temple>
5. XII веков японской скульптуры. Юрий Кужель ■

ТАНЕЦЬ ЖИТТЯ

■ *Тріша Скреввала*

Танець – це універсальна мова, яка виходить за межі простору та часу; це спосіб вираження почуттів, які неможливо передати словами. Хоча форми танцю різняться поміж культурами, незмінними залишаються прагнення справжнього танцюриста усвідомити та втілити принципи краси, гармонії та грації за допомогою руху та форми, спонукаючи глядачів у такий спосіб пережити і віднайти саме ці ідеї-образи, приховані всередині кожної людини. Заняття танцями потребує прояву слухових, зорових та кінестетичних здібностей, що полягають не лише в умінні майстерно володіти своїм тілом, але й у естетичному чутті, розумінні простору та інтуїтивній здатності відчувати ритм. Можливо, саме ця здатність поступово об'єднувати різні елементи в єдину художню форму надає танцю унікальну спроможність – поєднувати протилежності. Із власного досвіду професійної артистки балету та слухачки курсу філософії я зазирнула в можливість танцю, аби розкрити основний життєвий принцип: гармонії можна досягти лише тоді, коли ми здатні знайти точку єднання між, здавалося б, протилежними принципами.

І в запаморочливих піруетах балерини, і в динамічній роботі ніг танцівниці бгаратанат'ям – в основі всіх танців лежить рух. А втім, найбільше вражає відчуття спокою та стійкості, яке випромінює танцюрист навіть у розпалі найбільш несамовитого руху. Цікаво, що ця динаміка стає можливою лише завдяки сильному центру тіла. Саме розвинені м'язи живота дозволяють танцюристу зберігати рівновагу та контроль під час швидкого ритму. І якраз здатність зосередитись на непорушному «центрі», виконуючи нескінченну послідовність швидких поворотів, надає спрямованості та стійкості. Те ж саме відбувається у нашому повсякденному житті – наша здатність до зосередження, незважаючи на зовнішній хаос, залежить від нашої спроможності знаходити внутрішній спокій; у безперервному танці життя ми повинні визначати власний ритм, а не бути підвладними зовнішньому шуму.

Більше того, танцюрист ніколи не стоїть на місці, адже навіть непорушна поза у всіх танцювальних формах передбачає непомітні, але чіткі рухи – як от тримати рівну поставу, витягнути шию, або ж стати в напіввиворітну (першу) позицію ніг – відчуття життя та енергії постійно присутні. Оскільки життя – це невинний рух, прагнення відпочити від нього та бажання хоча б на мить призупинись суперечать його природному ритму.

Сила та м'язова система тіла часто вважаються основою для вправності та спритності танцюриста. Вони дозволяють виконати високий стрибок у повітрі, або навпаки, глибоке присідання максимально близько до поверхні. Проте без гнучкості сила сама по собі може нашкодити танцюристу. Справжня сила далеко не така жорстка і нерухома, можливо, вона більше схожа на воду, яка пробивається крізь найтвердіші породи, а завдяки своїй плинності та пристосуванню здатна подолати будь-яку перешкоду на своєму шляху. Саме це поєднання внутрішньої сили та зовнішньої м'якості виражає танцюрист. Дивлячись на наше життя, часто можна спостерігати тенденцію до вираження цих якостей у зворотному порядку. Ми можемо приховати та захистити свою внутрішню м'якість, свою сором'язливість чи невпевненість у собі за зовнішньою

стіною агресивності та безсердечності, замість того, щоб створити сильний та непорушний центр, який може забезпечити більшу гнучкість та пристосованість до вирішення проблем, з якими ми стикаємося в житті.

Дисципліна – ще один ключовий принцип, співзвучний танцю. Зокрема, дотримання точності, постійне повторення та дисципліна, якої особливо вимагає класичне мистецтво, часто слугують фактором, що відштовхує танцюристів-початківців. Проте саме дисципліна і невпинне повторення дозволяють митцю опанувати основи, подолати власні фізичні та психічні обмеження, аби розкрити свій справжній потенціал. І тоді не має значення те, що у

м'язах відчувається біль або пальці ніг стерті до крові, адже лише завдяки своїй наполегливості танцюрист може долучитись до чогось вищого за власне Я. Так само у нашому повсякденному житті: аби позбутись власних обмежень, потрібно наполегливо розвивати в собі дисципліну, а не уникати її.

Володіти лише технікою недостатньо, щоб здивувати аудиторію. Сила танцю виникає зі здатності танцюриста знайти найсильніші ідеї і стати провідником, щоб поділитися ними з глядачем. Як філософ-початківець, я усвідомлюю, що мета сценічного мистецтва – не показати фізичну майстерність, але дозволити глядачам стати частиною гармонії життя. Наприклад, в індійських танцях танцюрист прагне стати Богом, Богинею або Прообразом (Ідеєю) у момент виступу, і завдяки цьому глядачам пропонується доторкнутись до божественного в собі.

Отже, танцюрист повинен одночасно сприймати і втілювати, не роблячи різниці між цими поняттями. У природі ми бачимо, що кожна жива істота одночасно приймає і віддає, виконуючи свою роль. Таким чином, ми можемо знаходити натхнення у своєму власному житті, усвідомлюючи, що поняття «давати» та «отримувати» насправді далеко не протилежні, а лежать в одних площинах.

Тоді танець може дозволити як виконавцю, так і глядачеві на мить побачити справжню природу реальності – єдине життя з численними суперечностями на поверхні та непорушністю в центрі безперервного руху. Якщо ми щодня прагнемо відчути єдність всередині уявної багатогранності життя, кожен із нас може стати танцюристом, налаштованим до ритму життя. ■

Вітаємо переможців конкурсу поезії та есе

НАВАЖИТИСЯ БУТИ

У цьому номері журналу *Idealist* публікуємо твори переможців конкурсу поезії та есе «Наважитися бути». Конкурс було організовано культурною асоціацією «Новий Акрополь». Автори розмірковували над філософськими питаннями призначення людини: що означає збутися, як віднайти внутрішню міць, щоб приймати виклики життя?

На конкурс подалися 485 учасників, які надіслали 214 есе та 1147 поезій. Переможці були оголошені 21 березня 2021 року, у Всесвітній день поезії. Дякуємо кожному учаснику за надіслані твори і щиро вітаємо переможців!

ПЕРЕМОЖЦІ У НОМІНАЦІЇ «ЕСЕ»

- 1 місце:** «Краєвиди дорогою до вулкану», Ігор Хрипливий
- 2 місце:** «Лінія розмежування на два світи», Ірина Іваннікова
- 3 місце:** «Буття з і буття від», Богдан Бень

Читайте роботи всіх переможців, які дійшли до третього туру, на сайті «Нового Акрополя» newacropolis.org.ua

ПЕРЕМОЖЦІ У НОМІНАЦІЇ «ПОЕЗІЯ»

- 1 місце:** «Світає», Марина Губарець
- 2 місце:** «Він повільно сідає на дах...», Артур Дронь
- 3 місце:** «Приглушуй звуки мої, уповільнюй тіні», Юлія Бережко-Камінська

ЖУРІ КОНКУРСУ

Мирослав Дочинець
український письменник і журналіст. Член Асоціації українських письменників

Наталія Довгопол
українська письменниця, лауреатка літературного конкурсу «Коронація слова»

Юлія Баїр
поетка, журналістка, організаторка мистецьких вечорів

Волянюк Андрій
поет, блогер, засновник YouTube каналу EnMa&books (відеорецензії та критика на сучасну і класичну українську літературу)

Надія Вовк
PR-менеджерка видавництва Yakaboo Publishing, співзасновниця телеграм-каналу «Книжки та інші неприємності»

Ірина Овчаренко
кандидатка філософських наук, викладачка філософії, керівниця «Нового Акрополя» у Полтаві, авторка проекту «Книжковий дайвінг»

Марія Пащевська
керівниця «Нового Акрополя» у Харкові. Кураторка проєктів «Символопростір», «Філософія ризику», «Ніч філософії. Світ символів»

Роман Алімаскін
співзасновник культурного проєкту «Мармур», закоханий у поезію вже п'ятнадцять років

Ольга Косянчук
кандидатка філологічних наук, авторка наукових і публіцистичних статей, організаторка краудфандингових кампаній для видання книг

КРАЄВИДИ ДОРОГОЮ ДО ВУЛКАНУ

■ *Ігор Хрипливий*

К оли роздумую про мужність бути, у моїй голові одразу ж виникають два образи, які, мов упертий водій, що за будь-яку ціну хоче випхати своє авто з непрохідного бездоріжжя, допомагають штовхати мою думку далі. Перший – людина, яка, намагаючись вижити під пресом радянського соціалізму, змушена існувати з постійною оглядкою на партійну ідеологію; яка, спостерігаючи з узвишшя своєї боязливої невизначеності розпал конфлікту між марксистсько-ленінським закликком (подеколи аж надто відверто маніпулятивним) та власними життєглядними установками, по-зрадницьки змушена ставити на бік нападницької ідеологічної пропаганди, а не відчайдушної опозиції здорового глузду. Жити з оглядкою на думку тих, кому не віриш, – мов закривати очі у непроглядній темряві з надією, що хоч так стане світліше. Цей жаский вакуум правди – пекло, у якому розум, розтягнутий між двох ганебних стовпів – замкнутості та надмірної підозрливості, – врешті-решт, починає втра-

чати будь-які смислові орієнтири й сумніватися у тому, що фактично перебуває поза межами усіляких сумнівів; і навпаки – бути категоричним там, де єдиними доречними речами є сумнів та заперечення.

Другим же образом, який приходить на думку, є Фродо Бегінс – карлик з толкінівського легендаріуму та один із ключових персонажів трилогії «Володар Перснів». Попри відсутність будь-яких бойових навичок, видатного розуму та брак географічних знань, це низькоросле створіння (гобіт) покидає мирне безбідне, а відтак доволі комфортне життя у рідному Ширі заради майже безнадійної мандрівки в один кінець. Подорож до Ородруїна (єдиний вулкан його світу) стає для Фродо обов'язком не тому, що у нього немає вибору, а тому, що він не бажає перекладати цей тягар на плечі інших (а як про мене, то змога брати на себе відповідальність якщо й не перша сходинка до справжньої мужності, то вже точно її невіддільна складова). Мені подобається думати про Фродо як про дюрерівського рицаря, який попри спокуси диявола та постійну неunikну тривогу смерті вибирає сам провадити свого коня шляхом, який відкритий лише його спокійному погляду воїна, що не просто вирішив бути, а саме наважився.

Сказане можна підсумувати до такого висновку: аби бути, потрібно а) навчитися користатися власним розумом без керівництва зі сторони та б) мати мужність не пасувати перед відпо-

відальністю. Якщо ж задуматись над цим дещо глибше, то вийде, що неможливо наважитися просто бути, а лише бути наперекір: наперекір страхам, деспотизму, спокусам, тривозі, яка щораз міняє форму, як тільки намагаєшся придивитись до неї уважніше. З будь-якого з цих протистоянь неможливо вийти неушкодженим. Видобування себе з темряви інерції – важкий і болючий процес. Це шлях неусипної пильності та інтелектуальної дисципліни. Якщо це так складно, то чи варто на нього ступати взагалі? Це питання саме собою виникає на цьому етапі роздумів. Враховуючи ліміт у 6000 знаків, відповідь на нього стане завершенням цього есе, але аж ніяк не кінцем того клубка думок, який тільки починає розмотуватись.

Отже, почну дещо здалеку. Відомо, що четверта неділя по Великодні у Православній та Греко-Католицькій церквах вважається Неділею Розслабленого. Це відома біблійна історія про хворого чоловіка, який 38 років пролежав в Єрусалимі біля Овечої купелі. Овечою купіллю, що на івриті звучить як Віфезда, тоді називали наповнений водою басейн, у якому мили тварин (переважно овець, звідси й назва) перед тим, як привести їх у храм для жертвоприношення. За легендою, ангел щороку сховався на цю купіль, після чого вода у ній ставала цілющою. Розслаблений майже сорок років пролежав біля цього басейну, сподіваючись, що хоч хтось допоможе йому дістатися до води у потрібний момент та

зцілитися, але цього все не відбувалося. Так тривало доти, аж поки Ісус не прийшов до Єрусалиму і зі словами «Встань, візьми ложе своє і йди» не дарував йому зцілення.

Я люблю цю біблійну історію, оскільки бачу у ній не черговий факт фантастичного зцілення, а волю трактувати її як притчу про велике таїнство відокремлення буття від безконтрольного (який не спрямовується свідомістю) хаосу стихійності та рефлексії. До зцілення на розслабленому не було жодної відповідальності, як її не може бути на сплячому, який займається хіба тим, що бачить сни. По суті, до моменту зустрічі з Христом його просто не існувало. На це доволі чітко вказує той факт, що жоден з євангелістів не озвучує його імені. Слова Хворий, Розслаблений чи Немічний умисно подаються нам як власні назви, оскільки до зцілення все, що ідентифікує цього чоловіка, – це стан повної безпомічності.

Що ж відбувається після зцілення? Найперше, чоловік підіймається на ноги, заявляючи, що тепер він нарівні з усіма іншими, а по-друге, порушує юдейський закон, коли бере до рук своє ложе у суботу, яка вважається священною, і будь-яка праця у цей день є забороненою. Цей мовчазний протест символізує його рішучість самому керувати своїм життям замість того, щоб довіряти його волі натовпу.

Хоча чоловік й отримує зцілення, та чи стає його життя від цього легшим? Навряд. Навпаки, наважившись бути, а не просто продовжувати зливатись із ландшафтом Віфезди, аж доки та зовсім не поглинула б його, як і тисячі жертвних овець до нього, він ступає на шлях самоствердження, який всіяний випробуваннями як духу, так і тіла. Юдейський осуд – лише перший короткий анонс усіх тих труднощів, які чекають на нього попереду, а попереду у нього ні мало ні багато – завоювання власного Імені. Під Іменем я маю на увазі не набір літер, які можна було б використати у звертанні, а ту рису особистості, яка перебуває поза нашим соціальним класом, расою, релігією, фінансовою успішністю чи фізичними можливостями; ту рису, яку стоїки називають внутрішньою свободою.

В історії про оздоровлення розслабленого є ще один цікавий момент, на який хочу звернути

Гравюра «Лицар, смерть і диявол».
1513р. Альбрехт Дюрер

увагу. Зцілення відбувається, коли хворий перебуває у віці 38 років. Ця цифра є знаковою, оскільки саме стільки єврейський народ блукав пустелею після виходу з єгипетської неволі, аж поки серед них не помер останній раб. Як на мене, наважуючись бути, ми також покидаємо той вид рабства, який є не стільки творінням нашої інтелектуальної некомпетенції, скільки браком мужності та рішучості. Чи після цього життя стає легшим? Ні, але принаймні воно стає дійсно життям, а не інертною рефлексією. До всього, наважуючись бути, ми тим самим знаходимо у собі мужність визнати й факт свого небуття. Власне, це визнання і є отим символічним ложем, яке потрібно взяти до рук, перш ніж починати шлях. Воно мусить бути з нами як постійне нагадування того безсилля, яке ми добровільно допускаємо у своє життя кожного разу, коли, втрачаючи відвагу користуватися власним розумом, залишаємося у тихому Ширі замість того, щоб віднайти себе справжніх у самісінькому серці вулкану. ■

ЛІНІЯ РОЗМЕЖУВАННЯ НА ДВА СВІТИ

■ Ірина Іваннікова

Лінія розмежування на два світи з 2014 року стала лінією, що розділяє мене.

Перша, філософія котрої була народжена війною під гучні обстріли на підлозі у ванній кімнаті, дає про себе знати навіть тоді, коли мені нічого не загрожує. Друга прийняла те, ким вона є, але ще не відчула в повній мірі, бо всі 16 років в ній виховували любов до Радянського Союзу.

Вони живуть у мені, і часто, перетинаючи кордон, я думаю про те, хто я насправді.

Хто ж я? Перша? Друга? Чи сукупність багатьох мене? І в чому сенс мого життя?

Перша розмовляє російською мовою, тримає в руках книгу про Леніна й задумливим поглядом дивиться на безкрайні поля рідного краю. Вона здригається від найменшого шуму, боїться відкритих дверей, озирається кожен раз, гадаючи, що ось-ось

її схоплять за горло. Вона часто просинається від кошмарів уночі і п'є ромашковий чай, щоб не було так страшно. Але добре розбирається у військовій техніці й хоче навчитися стріляти.

Друга розмовляє українською, любить гарячий шоколад та з задоволенням танцює під «Океан Ельзи». Вона тримає в руках ноти українського гімну й з надією і вірою в очах дивиться на тих, хто тримає в руках автомат. Бо... що залишається в нас, коли ми стоїмо над прірвою і дивимось в темноту? Надія та віра. І якщо не в самого себе, то в тих, хто стоїть поперед тебе і затуляє своїми спинами.

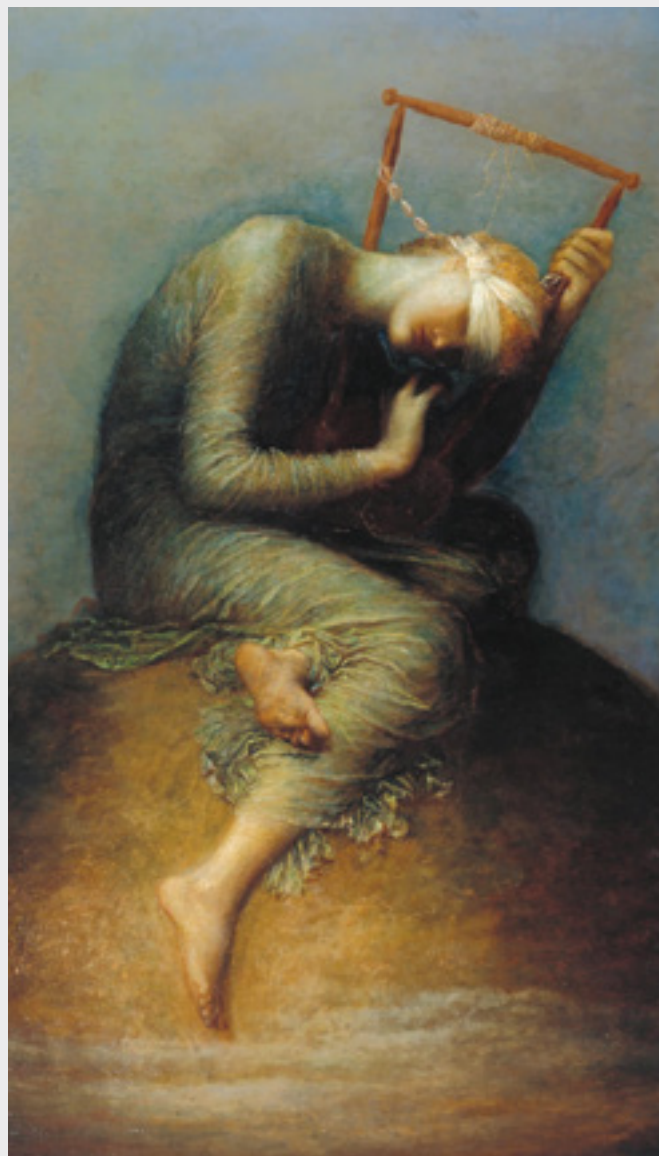
Перша огортає своєю темнотою другу. Тримає її за руку і кличе за собою, наче хоче її поглинути. Перша зав'язує їй очі, щоб вона не бачила смерті й крові. Закриває своєю рукою рот, щоб вона не промовила і слова, бо якщо скаже, то колючі дроти обмотають її тіло. Вона надягає ланцюги на ноги другій, щоб та далеко не втекла. Дихає їй в потилицю і нагадує про військові втрати, коли бачить її посмішку.

Друга сяє маленьким вогником, і здається, ще трохи – і вона згасне. Відпускає руку першої і з мужністю приймає свої страхи. Бачить кров і смерть, навіть коли не хоче, і її очі відкриваються. Не може нічого казати, але коли її пальці торкаються піаніно або роялю, то вона каже все звуками, що лунають від неї через музику. І колючі дроти обертаються тисячами пісень. Ногами друга не може й здригнути, бо закута в ланцюги. Але коли озиряється скрізь і бачить ці безкрайні поля рідного краю, вони стають зовсім помітними. «Чи є ще те, за що мені варто боротись?» – думає вона.

І от я вдома. Підходжу до дзеркала, а перша і друга дивляться мені в очі.

Я думаю про те, коли це почалось, і повертаюсь в минуле.

Інколи мені так хочеться зупинити час, але він продовжує йти. І зупиняюсь я. Мій внутрішній метроном різко завмирає на моментах, коли я знов повертаюсь в рідне місто. Здавалося б, я повертаюсь вже стільки разів, але в щоразу щось ламається у мені. Коли ти розумієш, що стаєш зовсім іншою людиною, але ще не знаєш, хто ти насправді. Коли вантаж минулого майже не давить, але все ще робить боляче. І коли «минуле»

«Надія». 1886р. Джордж Фредерік Уоттс

дорівнює «теперішнє», тому що не закінчилось, тому що продовжується зараз.

Мені було 16, коли я вперше побачила на своїй вулиці справжній танк. І подумала: «що їх змусило взяти в руки зброю і піти проти інших? чому вони так відважно захищають це? і що саме вони захищають?». Але моє місто швидко залишили всі тоді, в серпні 2014. Одного дня мені навіть здавалось, що місто покинуте. Я пройшлась по самотніх вуличках і не розуміла, чому так. Чому нас залишили всі, і що буде далі: зі мною, з родиною, з місцевими, з містом і з майбутнім.

Що це? Надлам всередині чи глибока діра, в якій нема кінця? І коли це пройде? Коли я перестану боятись шуму літаків, звуку феєрверків і проїжджаючих поблизу машин? Коли я зможу дивитись на небо і знати, що воно мене не вб'є?

Перший обстріл був саме з неба. Я сиділа на кухні о 5 ранку, зустрічала світанок. Спочатку був шум, а потім вибух. Все сталося швидко, і я навіть не зрозуміла, як опинилась на балконі. Літак ширяв у повітрі, скидаючи велетенських вбивць. Все, що я відчувала в той момент, – тремтіння й бажання зупинити це. Вже потім, коли все припинилось, відчула страх.

Це так дивно – йти такими рідними вулицями, наповненими спогадами, але не відчувати нічого. Цікаво, в який момент все стало таким чужим? Зараз чи тоді, коли я вперше почула це слово – «війна»? Здається, я вже не пам'ятаю...

Але страх починав відступати. Наче хвилі океану, він покидав мене, і одного ранку я не відчула нічого. Зовсім. Мене розбудила мама, бо почали стріляти, а я повернулась на інший бік і заснула під свист велетенських вбивць.

Мітинги, конфлікти, образи, приниження – цьому не було кінця. Я спостерігала за озвірілими людьми, які намагались ухопитись за будь-який шматочок хліба, який їм пропонують. Спостерігала, як ще вчора рідні люди, вже сьогодні вбивають один одного. Що може бути гірше, ніж бачити людську агресію, яку ти не в силах зупинити?

Мені було 16, коли я побачила смерть людини. Він підійшов до мене спитати дорогу до своїх, а вранці вмирав на моїх руках. І я більше не хотіла, щоб хтось ще вмирав. Сиділа посеред поля, витирала його кров і сказала собі: «я буду вас захищати, як ви захищаєте мене». А потім я перестала посміхатись.

Здається, я вже давно не посміхалась щиро. Давно не відчувала радості. Наче її з мене викачали або відібрали, вкрали. Надлам це чи дірка... все одно боляче. Все одно буде боліти.

Мені було 16, коли я зрозуміла, що жити до рівнює боротись. Боротись кожен день. Попри те, коли бачиш смерть, коли, повертаючись додому, ще чуєш гуркіт гармат, але хапаєшся за життя. За мамину посмішку, за бабусин яблучний пиріг, за обійми братика і за віру.

Можливо, в тому і полягає сенс: продовжувати жити тоді, коли разом з тобою крокує війна.

То хто ж я?

Синтез виховання радянської людини, народженої в Україні?

Чи синтез України, народженої в пострадянському просторі?

Відповідь ховається десь на поверхні, і я знайду її.

БУТТЯ З І БУТТЯ ВІД

■ Богдан Бенъ

Відбулося і збулося. Два майже тотожні слова означають кардинально протилежне. Відбуватися – це як відходити від буття. Часто про щось формальне кажуть, що воно відбудеться, або відбулося, ніби наголошують на завершенні, полегшено зітхають, як от у підсумковому прес-релізі чи звіті, коли ще одна формальна урядова або грантова зустріч нарешті закінчилася. Ніколи не скажуть про таку зустріч, що вона збулася. Збувається натомість чудо. Або мрія... Вона ж – ніколи не відбувається.

Префікси тут влучно передають зміст розрізнення – буття з і буття від. Перше філософи назвали б автентичним буттям, друге – формальним існуванням, часто узалежненим від суспільства та суспільної думки, як от у гайдегерівському аморфному *das Man* (міркування з натовпу) чи емерсонівському *man thinking* (міркування з суспільної ролі).

Втім, про автентичність та звернення до себе було сказано вже багато, починаючи принаймні від Сенеки, або й від самого Сократа. Настанови пошуку себе важливі, але видаються мені тільки напівплідними, якщо не повернути дискурсу навспак і не глянути, окрім самої людини, також і на її ставлення до світу, в якому вона має збуватися.

Українське «збуття» та «відбуття» тут вдало наголошують не стільки саме буття, як два способи ставлення до світу: буття з, або буття від.

Відбуття нагадує постійну втечу, засновану на страху чи тривозі, неспинний біг від світу. І тут вже можна скільки завгодно наголошувати на пошуку себе, на своїй унікальності, індивідуальності, змінювати середовища і виходити із зон комфорту. Все це засадничо втеча. Якщо людина не поєднує себе ні з чим у світі, якщо вона не готова визнати себе частинкою цілості, заради якої жертвує все життя чи в одну мить жертвує життям, то однаково переживатиме лише відбуття, постійне відкидання «брудного світу» у власному замилуванні. Соціальним проявом такого масового відбуття, з яким мені довелося найчастіше зустрічатися, стала соціальна критика, популярна особливо в академічному і блогерському середовищах – прагнення деконструювати підвалини сучасного ладу, розкритикувати нечисленних дівців за хибну свідомість чи за давнений романтизм. Байдуже, що, окрім шестизначної цифри переглядів, вкраденої у розкритикованого фільму, над яким працювали творці, критик нічого не здобуває і нічого не залишає після себе.

Збуття натомість вимагає чогось після «з». З чим або з ким можна бути. Сама по собі людина не може збутися, ба навіть не може вважатися гравцем, а щонайбільше окремою фігурою на полі гри. Людину можемо пізнати не стільки з того, ким вона є сама по собі, як з того, до якої цілості вона входить, заради якої живе. І тут вже не так важлива чіткість самої назви, як готовність віддавати себе повністю у власних духовних вправах, у політичних справах, чи, хоча б у своєму щоденному найменшому служінні для найближчих.

Як розрізнити буття від та буття з, якщо ще рано оцінювати плоди, якщо самі себе хочемо перевірити на тільки-но початому шляху? Одна зі спроб – описати свою релігію та республіку. Як їх уявляємо? Релігія, означаючи дослівно «відновлення зв'язку», вказує на те, з яким богом людина пов'яже своє життя, а отже, якою вона прагне бути. Республіка, означаючи дослівно «спільна справа», вказує на те, для кого людина служить. Розмиті відповіді з популярних тепер «громадянин світу» і «персональна релігія», або ж загальні означення, як от «українець» і «християнин», тут не допоможуть або допоможуть мало. Де конкретно громадянин, як і коли; релігія в який спосіб і на яких засновках? А якщо українець, то що робиш для такої республіки, рівно ж як і для свого християнства?

Тож самозбуття вимагає самозабуття у більшому. Людина, хоч і автономна та вольова, але насамперед частинка природи, суспільства, Бога. Вольовий аспект вказує на те, що служіння зовсім не повинно бути сліпим виконанням

якогось наказу. Вся складність полягає в тому, щоб власним рішенням фокус уваги перенести із самого себе на те, що поза і понад нами, що ми любимо і в що поринаємо «усім серцем, усією думкою і усією силою своєю».

Найкращий приклад такої волі, з'єднаної з любов'ю, – це, звісно, діти. Найменший із моєї родини, Ілля, любить бавитися сам. Маючи багату уяву, він, можливо, як і я колись, уявляє собі, що ліжко – це дворівнева фортеця, прямокутний брусок – то вагон, підлога – поле битви, на яку вміщається дві армії по десять тисяч солдатів, а сам він – один із командирів. Він у грі цілком, і тут вже нема різниці між Іллею та командиром, між грою та реальністю, між роллю та сутністю. Зникають маневри для деконструкцій, якщо людина присвячує себе справі так самовіддано, як дитина гри.

Ще інший приклад «буття» з – це давні народи, які, маючи менше об'єктивних матеріальних і технологічних можливостей, водночас були вправнішими у служінні, бачили світ значно далі. Звісно, скажуть критики, про той час ми знаємо надто мало, аби сказати напевне. Джерел збереглося обмаль: привідкриваючи завісу минулого, вони все ж залишають для нас темну картину реальних життєвих сенсів, яку складно побачити за загальними формами і залишками побуту. Тому для пошуку духовного життя в минулому радше звертаємося до історичних і навіть фантастичних романів, аніж до наукових монографій. Але навіть якщо напіввгадаєні, від того ті світи нітрохи не втрачають своєї цінності, як і не втрачають своїх шансів на повернення в сполученні з сучасними матеріальними здобутками. Віддане до нестями служіння Спартака, описане Рафаелло Джованьйолі, містичний дух суспільної і цивілізаційної єдності старого Середзем'я у Джона Р. Р. Толкіна, або ж трансцендентна злука із Природою та Господом у реконструкціях тисячолітніх руських молитов колективом «Слово і голос». Дар любові, що прямує від людей у їхньому служінні, об'єднує всі ці світи; тоді як вимога, завуальована слабкими під деструктивну критику, – це гасло відбуття, означене постійним пошуком любові замість того, щоб самому бути її джерелом. ■

СВІТАЄ

■ Марина Губарець

Світає.
Чи маю
слова відповідні до відчуттів?
Не знаю.
Палає
і небо, і вітер на стику світів.
Рушаю
душею до небокраю,
щоб зазирнути в її глибину.
Злітаю.
Колишню себе залишаю.
У вирі минулого не потону.
Подалі...
Чимдалі...
Позаду – пустеля пекельного болю.
Тікаю?
Здолаю!
Міцнішають крила у битві з собою.
Поволі
з неволі,
яку необачно для себе створила.
Хотіла.
Терпіла.
В печері сховалась і вхід завалила
даремно,
напевно...
Та все ж я повірила духу свободи!
Повстала!
Пізнала,
де ніч розтина світлий промінь зі сходу.
До світла!
Розквітла
тендітна й налякана парость бажання
творити
і жити,
немов щохвилини у серці – світання. ■

ВІН ПОВІЛЬНО СІДАЄ НА ДАХ...

■ *Артур Дронь*

Він повільно сідає на дах.
Як я довго чекав і хотів.
Міг бути інший, напевне, птах.
Але це найкращий з усіх птахів.

Хай ще трохи залишиться тут.
Знаком із неба. На мить.
Я боюся, що він полетить.
Я не знаю його маршрут.

Як довго ми йшли цим шляхом.
Як наважувались. Як світили.
Крокували повільно за птахом,
і він віддавав нам сили.

Його пташиним ім'ям
брели спекою і снігами.
Сказали своїм серцям:
спіть сьогодні спокійними снами.

Як нам бути без його крил?
Як берегтись від ножів і отрути?
Коли все перетвориться в пил,
як нам наважитись? Як нам бути?

Птаху наших часів,
Радість у тебе між пір'я.
Ми лякаємося голосів
завтрашнього надвечір'я.

Але ти говорив про час,
як про найважливіше у мові.
Що це місто – всередині нас.
Що ця пам'ять – у нашій крові.

Що немає кінця трамваям,
як немає кінця боротьбі.
Що ми, як і час, минаєм,
але несемо цей час в собі.

Якщо ти, відлетівши у небо,
у нас битимешся крильми,
це найкраще, що коли-небудь
може бути з такими, як ми.

Хай над головами лісів
завжди буде вітер і ти.
Птаху наших часів.
Лети. ■

ПРИГЛУШУЙ ЗВУКИ МОЇ, УПОВІЛЬНЮЙ ТІНІ

■ *Юлія Бережко-Камінська*

Приглушуй звуки мої, уповільнюй тіні, –
Іду по кромці днів, як по білій піні,
Де хвиля знов накотилась холодно й сліпо в ноги –
Іду одна, а насправді ж – отак, як і многі.
Мабуть, таки я затиснута геть у дрібних коліщатах –
Не можу видихнути, ані скрикнути, ні мовчати, –
Боюсь – ввійти, наче клин, у глухі – бо останні – пази
І впертись пальцями у потріскану стелю часу.
Та, кажуть, там, де на споді – стеля, назовні – вічність,
І час – безмірний, тому і спокій його величний,
І не боятись – то значить – бути від нього вільним,
Ловити хвилю його і дихати терпко сіллю.
І поки вся ця земля обертає свої широти –
Є час у себе спитати прямо: «Насправді хто ти?»
І все життя – це лише єдина коротка фраза,
Якій бракує не те, що віку, – безмежжя часу. ■

Про цікаве

Поблизу Дніпра під час розкопок кургану знайдено кромлех. У с. Новоолександрівка поблизу міста Дніпра археологи виявили кромлех – мегалітичну споруду у вигляді кола, складеного з вертикальних кам'яних брил. Також археологи розкопали близько двадцяти поховань різних часів. Вчені попередньо оцінюють вік кромлеха у 5 тис. років, але подальші лабораторні дослідження мають уточнити датування.

Джерело: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayinskyy-stounkhendzhna-dnipropetrovshchyni-kromlekh-kurgan/31279994.html>

Вчені офіційно визнали існування п'ятого океану на Землі. Про визнання п'ятого океану – Південного (Антарктичного) – розмови серед географів йшли давно, але тільки нещодавно відповідне рішення було прийнято на міжнародному рівні. Тож тепер на нашій планеті офіційно існує п'ять океанів.

Джерело: <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/theres-a-new-ocean-now-can-you-name-all-five-southern-ocean>

NASA планує відправити дві місії на Венеру

Старт місій на найгарячішу планету Сонячної системи планується у 2028-2030 роках. Востаннє цю планету відвідував зонд «Магеллан» у далекому 1990 році. Метою апаратів буде детальне вивчення атмосфери і особливостей геологічної історії Венери.

Джерело: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-57328776>

Символічні коди у пісні українського гурту Go_A на Євробаченні-2021

Пісня «Шум» і відеоряд до неї від гурту Go_A сподобалась багатьом глядачам Євробачення, що показало їхнє голосування. У цьому творі є багато символічних елементів і відсилок до відомих культурних і міфологічних сюжетів.

Детальніше у відео: <https://youtu.be/r9hT-YoKcVM>

ФІЛОСОФІЯ ДЛЯ ЖИТТЯ

Курс лекцій та практичних занять

22 лекції
заняття щотижня

практичні заняття
двічі на місяць

курс вивчається
у 54 країнах

Програма

- Філософія як спосіб життя ▪ Індія ▪ Тибет ▪ Єгипет ▪ Рим і стоїки ▪ Конфуцій
- Платон ▪ Плотин ▪ Аристотель ▪ Свобода вибору і доля ▪ Філософія історії

Що дає курс практичної філософії

- пізнавати себе і вчитися володіти собою
- краще розуміти інших
- приймати події, виклики часу і не боятися змін
- розвивати критичне мислення, міркувати та розширювати світогляд
- розвивати символічне мислення та творчу уяву

Більше, ніж навчання

Разом ми робимо культурні і волонтерські проекти. У школі філософії «Новий Акрополь» ви знайдете однодумців, щоб допомагати природі та людям.

Запрошуємо у філософську подорож! Реєструйтесь і запрошуйте друзів:

newacropolis.org.ua

[philosophy_course](https://www.instagram.com/philosophy_course)

НА

НОВИЙ АКРОПОЛЬ
ВИДАВНИЦТВО

Готуються до друку

- Платон «Менон»
- Платон «Кратил»
- Прокл. «Коментар до діалогу «Кратил» Платона»
- Хорхе Анхель Ліврага «Анкор-учень»
- Хорхе Анхель Ліврага «Фіви»

З питаннями про придбання і розповсюдження звертатися:

(066) 465-21-12

facebook.com/danilov.evgen

facebook.com/NewAcropolisPublishing